HONDAKINAK GUTXITZEKO GIDA

DENDARTEAN
ZERO ZABOR

MERKATARITZA eta OSTALARITZA

Hondakin gutxiago sortzeko praktika egokien gida

DENDARTEAN
GIPUZKOAKO MERKATARITZAREN BILKURA

Gipuzkoa BERRIA

AURKIBIDEA

1. AURREKARIAK ETA MURRIZKETAREN GARRANTZIA 1

2. ZURE ESTABLEZIMENDUAN ERA EGOKIAN MURRIZTU, BERRERABILI ETA BIRZIKLATZEKO PRAKTIKA EGOKI OROKORRAK 7

3. ZURE ESTABLEZIMENDUAN GUTXITU, BERRERABILI ETA ERA EGOKIAN BIRZIKLATZEKO PRAKTIKA ON ZEHATZAK. 10

1. AURREKARIAK ETA MURRIZKETAREN GARRANTZIA

Zero Waste kontzeptua Estatu Batuetan jaio zen eta **produktu guztiak berrerabiliak izan daitezen baliabideen bizi zikloen birdiseinatzea** bultzatzen duen filosofia bezala definitu daiteke.

Zero Waste, 'Basura Cero','Zero Zabor' helburu bat da. Helburu honek egunero erabiltzen ditugun materialak ez galtzea eta elementu kutsagarri ez bihurtzea du asmotzat.

Zero Zabor filosofiak eliminatzera bidaltzen diren hondakinak gutxitzen saiatzen da.

Testuinguru honetan, sortzen da **Dendartean Zero Zabor** proiektua, Gipuzkoako **komertzio txikia eta ostalaritza jardueretan hondakinen kudeaketa hobetu eta sorrera murrizteko helburuarekin**, informazioa eta aholkularitza eskainiaz eta gizarteari zuzenduriko sentsibilizazio ekintzak burutuaz.

Proiektuan parte-hartzen duten establezimenduek ingurumenarekiko ardura adierazten dute aurreraeraginez udalerriko ingurumena zaintzen arituz eta ondorioz, planetarena.

Establezimendu bera ez ezik, bere bezeroak ere proiektuaren hartzaile bihurtzen dira, establezimenduan ezarritako hobekuntzarako neurriak ezagutzean eta ingurumenean inpaktu gutxiago duten produktu edo zerbitzuak eskuratzean.

Horregatik babesten dugu proiektu hau Dendarteanetik, gero eta kontzientziatutako eta hondakinen murrizketan konprometitutako establezimendu gehiago atxikitzea espero dugularik.

Gidaren helburu nagusia:

Praktika egokien gida honen bitartez, sektore desberdinetako enpresa txiki eta ertainek bere hondakinen kudeaketa hobetzea lortu nahi da, murrizketa, berrerabilpena eta bereizketaren ondorioz, ondoren birziklatzeko.

Helburu zehatzak:
1 Helburua. Hondakinen prebentzioak zuen jardueretan duen ahalmena zein den ezagutzea.
2 Helburua. Proposatutako "Praktika egokien Gida"ren bitartez zuen jardueretan jarraitu daitezkeen praktika egokiak eta hauek nola ezarri ulertzea.
3 Helburua. Praktika egokiak eta hauen ezarpenaren inguruko esperientziak ekarriz proposatutako Gida aberastea.

4 Helburua. Erosketa ohitura iraunkorrago batzuen bidean daukazuen paperaren inguruan sentsibilizatzea eta zeuen establezimenduetan ezarri daitezkeen praktika egokien inguruko konpromiso publiko bat lortzea.

5 Helburua. Praktika egoki hauen ezarpenak bezeroen aurrean izan ditzaken onurak ulertzea, erosketa erabakien aurrean erreferente bezala bilakatuz.

Hondakinen sorreraren garrantzia

Gaur egunean indarrean dagoen garapen ereduak hondakinen hazkunde jarrai bat dakar era globalean.

Hondakinen kudeaketa ez egoki batek ura, lurzorua eta airearen kutsadura dakar, klima aldaketa faboratzen du eta **natur ekosistemen eta gizakiaren osasunean** eragiten du.

Nahitaezkoa da ekoizpena-kontsumoa-hondakina erlazioa bereizten duten politikak garatzea, hondakin gutxiago sortzen dituen ekoizpen-kontsumo eredu bat sustatuz eta berrerabilpena eta/edo birziklaiaren bitartez sortutako hondakinak ziklora bertara barneratuz.

Hondakinen sorrerak duen garrantzia dendetan eta ostalaritzan

Merkataritza eta ostalaritza sektorearen garrantzia:

- Hondakinen sortzaile bezala
- Etxeetan hondakinak sortaraziko dituzten produktuen jatorria
- Kontsumitzailearekin **erlazio zuzena** duen esparrua

Merkataritza txikiak eta ostalaritzarekiko dagoen gizarte pertzepzioa hobetzen ahalbideratuko duten neurriak hartzeko **aukera**.

Merkataritzan sortzen diren hondakinak herri mailan sortutako hondakinen pisuaren %25 ordezkatzen dute.

Zergatik prebentzioa? Zer da prebentzioa, berrerabilpena, birziklapena…?

Lege esparrua. Hondakinen Esparru Zuzentaraua 2008/98/CE

Oinarrizko helburua: hondakinen sorrera jatorrian murriztu eta saihestu ezin izan diren horientzako, kudeaketa iraunkorra bilatu.
Hondakinen kudeaketarako proposatzen den hierarkia eta honentzako aurreikusitako eboluzioa 2020 urterako hauxe da:

PREBENTZIOA

Hondakinen sorrera ekiditeko ezarri beharreko neurri multzoa.
Sustantzia, material edo produktu bat hondakin bilakatu **aurretik murrizketarako** hartutako neurriak.
A) **Hondakin kopurua,** produktuen berrerabilpenaren bitartez edota produktuen bizi iraupena luzatuz.
B) Hondakinen sorrerak ingurumena eta gizakiaren osasunean dituen eragin negatiboak, edota

C) Material eta produktuetan sustantzia kaltegarrien edukia

BERRERABILPENA

Produktu baten lehenengo erabileraren ondorengo erabilpenari deritzo. Produktuak eta materialak berrerabiliz, aurrezteaz gain, hondakin gutxiago sortzen da. Produktu bat berrerabiltzen dugun bakoitzean hondakinak **sortzeari uzten diogu.**

Edozein operazio non produktuak edota hondakinak ez diren osagaiak sortu ziren helburu berdinera bideratzea.

BIRZIKLATZEA

Jatorrizko helburua nahiz bestelako helburu bat izanda, hondakinak berriro ere produktu, material edo sustantziatan transformatzen ahalbidetzen duen edozein balorizazio operazio,

BESTE BALORIZAZIOAK

Gizakien osasuna arriskuan jarri gabe eta ingurumenari kalte egin diezaiokeen metodorik erabili gabe hondakinetan dauden baliabideak aprobetxatzeko aukera ematen duen edozein prozedura.

DEUSEZTEA

Hondakinak zabortegian jartzea edo suntsitzea, zatika edo osorik.

Nola lagundu dezakegu Gipuzkoako merkatariok eta ostalariok hondakinen sorrera gutxitzen?

Beraien jarduêretan ingurumen aldagaia txertatzen duten establezimenduen abantailak:

1. Lehiakortasuna hobetzen da.
2. Kanpoko irudia eta gizartearekiko erlazioa hobetzen da.
3. Baliabide naturalen eta energetikoen erabileraren eraginkortasuna hobetzen da.
4. Legediari aurreratzea eta egokitze ez traumatikoa izatea errazten da.

Ingurumen kontzeptuak beraien jardueretan txertatzen dituzten establezimenduetako ONURAK

- Merkataritzaren aztarna ekologikoaren murrizketak inguru garbiago eta seguruago bat dakar eta orokorrean inguruaren hobekuntza ekartzen du

- Praktika egokien programatan barneratzen diren komertzioek beraien gastuak gutxitzen dituzte eta salmentak hobetzen dituzte, kalitatearen hobekuntza batean eragiten baitute. Produktu edo zerbitzuari balio erantsia ematen zaio

- Komertzioaren integrazio positiboa auzoan hobetu egiten da bere lehiakortasuna bezala. Komertzio "ekoaurreratu" bat hobeto prestatua dago etorkizunerako

ZENBAT DENBORA DESAGERTU ORDUKO?
Itsas hondakin nagusien bataz besteko deskonposizio tasak
Waxed Carton
3 months
Cardboard Box
2 months
Apple Core
2 months
Foamed Buoy
50 years
Plastic Grocery Bag
10 – 20 years
Plywood
1 – 3 years
Disposable Diaper
450 years
Cigarette Butt
1 – 5 years
Newspaper
6 weeks
Paper Towel
2 – 4 weeks
Wool Socks
1 – 5 years
Plastic Bottle
450 years
Photo-degradable Beverage Holder
6 months
Aluminium Can
200 years
Fishing Line
600 years
Styrofoam Cup
50 years
Tin Can
50 years
Plastic Beverage Holder
400 years
Glass Bottle
undetermined
Cotton Shirt
2 – 5 months

2. ZURE ESTABLEZIMENDUAN ERA EGOKIAN MURRIZTU, BERRERABILI ETA BIRZIKLATZEKO PRAKTIKA EGOKI OROKORRAK .

Praktika egokiak giza baliabideekin:

- Establezimenduko langile guztiei ezartzen ari den hondakinen kudeaketarako politikaren berri eman, bai eta formakuntza ere.
- Eguneroko bere beharrizanetan barneratuta dauden zereginen arduradunak izendatzen saiatu.

Praktika egokiak erosketan eta hornikuntzan:

- Antzeko produktuen artean, ontzi eta bilgarri gutxien duen hori aukeratu.
- Orokorrean, ingurumenari kalte gutxien egiten dien bilgarriak, paper edo kartoizkoak dira.
- Ingurumen ziurtagiria duten hornitzaileekin lana egitea lehenetsi eta produktuak ontzi gutxiagorekin eskaintzen dituzten hornitzaileei lehentasuna eman.
- Bilgarri gutxi erabiltzen duten hornitzaileei lehentasuna eman.

Praktika egokiak biltegiratzerakoan:

- Segurtasunez biltegiratu hausturak ez daitezen eman eta horrela hondakinen sorrera ekidin.
- Produktuak ez daitezen zaharkitu eta hondakinetan bihurtu, kontserbazio egoera onean mantendu.

Praktika egokiak Bezeroekin:

- Garatzen ari zaren hondakinen kudeaketarako politika zure lokalean zabaldu eta bezeroak politika honetan sar daitezen saiatu, nola lagundu dezaketen jakinaraziz.

Praktika egokiak produktuen bilketan:

- Poltsa berrerabilgarrien erabilera sustatu bezeroen artean, bai oihalezko zein sarezko poltsa.
- Beharrezko kasuetan bakarrik bildu produktuak. Bilgarriak murrizterako orduan, kontuan izan behar da horrek ez duela produktuaren segurtasunean eraginik izango.
- Beharrezko kasuetan bakarrik eskaini poltsa.
- Birziklatutako, birziklagarria eta biodegradagarriak diren materialez eginiko ontziak erabili.
- Ez erabili kortxo zuririk jatekoak diren produktuak ipintzeko.

Praktika egokiak administrazioan:

- Bulegoko paperarekin "hiru erreen" jarraibideak erabili behar dira era zorrotzean:

Murriztu.

- o Paper eta kartoia zentzuz erabili. Ahal den neurrian paper birziklatua edo ekologikoa erabil ezazu.

Papera eta kartoia **berrerabili** ahal den guztia.

Orriak bi aldetatik erabili, batez ere inprimatzerakoan eta fotokopiak ateratzeko orduan.

- o Ordenagailuan egindako zirriborro dokumentuetan erabili letra mota txikiak.

Birziklatu

Erabilerarik ez duen paper eta kartoia edukiontzi berezian jarri birziklatzeko.

- o Beharrezkoa ez den kasuetan ez erabili birziklapena trabatzen duen paper motarik (plastifikatutakoa, ezkoztatuzkoa, fax, eta abar).

Praktika egokiak aparailu elektriko eta elektronikoetan:

- Hondakinak era egoki batean izan behar dira entregatuak eta kudeatuak. Aparailu berri bat erosten duzunean, eraman ezazu zaharra berria erosi duzun dendara, beraiek kudeatuko dute eta era egokian. Aparailu berria ez baduzu erosten, zaharra kudeatzeko, jarri zaitez baimenduta dagoen aparailu elektriko eta elektronikoen kudeatzaile betekin kontaktuan.

- Toner eta tinta kartutxoak berrerabili daitezke. Horretarako baimendutako kudeatzaile batekin jarri zaitez kontaktuan. Kartutxo berriak erosten dituzunean hornitzaileei bere bilketaz arduratu daitezela eskatu diezaiekezue.

Praktika egokiak bulegoko materialetan:

- Lehenetsi berrerabilgarriak: portaminak, bolaluma kargagarriak, aniladun artxibategiak, eta abar.
- Erabilera berriak eman folioen bandejei, arkatzak eramateko zorroei, eta abar.

Garbiketarako praktika egokiak:

- Garbiketarako produktu ekologiak erabili.
- Garbiketarako ura eta ozpina erabili.
- Ontziak gutxitzeko asmoz, garbiketarako produktuak kantitate handian erosi.
- Gogora ezazu, garbiketarako produktu gehiago erabilita ere, ez duzula zuritasun eta garbitasun gehiago lortuko.
- Aire-gozagarriak ekidin itzazu. Erabil itzazu belar aromatikoak zure establezimendua aireztatzeko.
- Inoiz ez erabili aerosolak, langarreztagailuak bakarrik.

Praktika egokiak zure komun pribatuan, ez bezeroen komunean:

- Plastikozko ontzian datorren xaboia, pastillan datorrenagatik ordezkatu, gehiago iraungo du eta hondakin gutxiago sortzen ditu.
- Erabilera pribatua duenez, eskuak sikatzeko erabil ezazu eskuoihala paperaren ordez, paperaren erabilera asko gutxitu da.

Praktika egokiak obratan eta eraberritzeetan:

- Hondakinen kudeaketa eta birziklapen egokia egiten duten enpresak kontratatu itzazu.

Praktika egokiak publizitatean:

- Ez da eraginkorra zure dendako publizitatea liburuxka bidez kalean edo etxeko postontzian era indiskriminatuan egitea, horrez gain ingurumenean inpaktu handia du.

- Bezeroarengana heltzeko, zurekin lehian dauden establezimenduetatik desberdintzen zaituen beste aukera batzuk bilatu.

3. ZURE ESTABLEZIMENDUAN GUTXITU, BERRERABILI ETA ERA EGOKIAN BIRZIKLATZEKO PRAKTIKA ON ZEHATZAK.

471	**Txikizkako merkataritza espezializatu gabeko establezimenduetan**	
	4711	Txikizkako merkataritza espezializatu gabeko establezimenduetan, elikagaiak, edariak eta tabako produktuak nagusi izanez
	4719	Txikizkako beste salerosketa batzuk espezializatu gabeko establezimenduetan

✓ **Erabilera bakarreko poltsak (plastikoa eta papera/kartoia):**

- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeari uzten saiatu, poltsa berrerabilgarrien (oihalezkoa, kotoizkoak), erosketa saskien, motxilen, e.a. erabilpena sustatuz. Berrerabilgarriak diren poltsan, erabilera bakarrekoak baino iraunkorragoak dira. Gure establezimenduetatik kentzen baditugu, bezeroak pixkanaka poltsa berrerabilgarria erabiltzeko ohitura hartuz joango dira.
- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeko aukera bakarrik badago, galdetu iezaiozu BETI zure bezeroari ea poltsa BEHAR duen eta espresuki eskatu ez ezean, INOIZ ez eman automatikoki, horrela kantitatea gutxituko dugu.
- Erabilpen bakarreko poltsak erabili ordez, etxetik beraien beirazko, plastikozko, e.a. ontziak eramaten dituzten bezeroak saritu ditzakezu: bezeroak leialtzeko eta jende gehiago animatzeko era bat da; ingurumenerako eta gure ekonomiarako aurrezpen bat suposatuko du.

Hurrengo ataleko praktika onak ikusi (JSNR 472)

472	**Elikagaien, edarien eta tabako produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan**	
	4721	Fruta eta barazkien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
	4722	Haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
	4723	Arrain eta itsaskien txikizkako merkataritza establezimendu

	espezializatuetan
4724	Ogi eta okindegi, gozo-denda eta gozotegietako produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4725	Edarien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4726	Tabako produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4729	Elikagaien txikizkako beste salerosketa batzuk establezimendu espezializatuetan

✓ **Erabilera bakarreko poltsak (plastikoa eta papera/kartoia):**

- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeari uzten saiatu, poltsa berrerabilgarrien (oihalezkoa, kotoizkoak), erosketa saskien, motxilen, e.a. erabilpena sustatuz. Berrerabilgarriak diren poltsan, erabilera bakarrekoak baino iraunkorragoak dira. Gure establezimenduetatik kentzen baditugu, bezeroak pixkanaka poltsa berrerabilgarria erabiltzeko ohitura hartuz joango dira.
- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeko aukera bakarrik badago, galdetu iezaiozu BETI zure bezeroari ia poltsa BEHAR duen eta espresuki eskatu ez ezean, INOIZ ez eman automatikoki, horrela kantitatea gutxituko dugu.
- Erabilpen bakarreko poltsak erabili ordez, etxetik beraien beirazko, plastikozko, e.a. ontziak eramaten dituzten bezeroak saritu ditzakezu: bezeroak leialtzeko eta jende gehiago animatzeko era bat da; ingurumenerako eta gure ekonomiarako aurrezpen bat suposatuko du.

✓ **Produktuen salmenta:**

- Posible den heinean, zure saltokian soltean dauden produktuen salmenta sustatu, sortzen diren hondakinen sorrera gutxitzera laguntzen baitu.
- Bezeroek beraien beirazko, plastikozko, e.a. ontziak eramango dituzten sistema bat muntatu dezakezu eta zuk behar dutena eskaini (ahal den neurrian).
- Bertako produktuen hornitzaileak bilatu, bertako ekonomia bultzatzen lagunduko duzu.

✓ **Produktuaren osagarriak:**

- Material birziklatuekin fabrikatutako produktuen salmenta sustatu, beste produktu batzuen aurrean ingurumenerako dituzten abantailez informatuz.
- Sustantzia arriskutsuak ez dituzten ontzien eta produktuen salmenta sustatu, beste produktu batzuen aurrean ingurumenerako dituzten abantailez informatu.

✓ **Produktuaren jatorria:**

- Bidezko merkataritzako, nekazaritza ekologikoko eta tokiko eta garaiko produktuen salmenta sustatu, bertako ekonomia eta ingurumena hobetzen lagunduko duzu.

✓ **Produktuen biltzea:**

- Antzeko produktuen artean ontzi edo bilgarri gutxien dituzten produktuak aukeratzen dituzten bezeroak saritu, modu honetan hondakinen sorrera gutxitzen baita.
- Antzeko produktuen artean banakako edo mini tamainako produktuak beharrean tamaina familiarrekoak aukeratzen dituzten bezeroak saritu, modu honetan hondakinen sorrera gutxitzen baita.

✓ **Esne ontziak:**

- Brickean dagoen esnearen salmenta sustatu, bere ekoizpenean plastikozko ontziak baino gutxiago kontsumitzen baita.

✓ **Freskagarrien ontziak:**

- Itzultzeko ontzien salmenta sustatu, honela sortzen diren hondakinen sorrera gutxitzen lagunduko duzu eta.
- Banakako laten salmentaren aurrean, tamaina handiko botilen salmenta sustatu ezazu, sortutako hondakin bolumena askoz ere txikiagoa izango da.

✓ **Botatzeko ez diren produktuak:**

- Botatzeko ez diren produktuen salmenta sustatu: tresneria, ehuna papera beharrean, kafe-filtro berrerabilgarriak, bizarra kentzeko aitzur berrerabilgarriak, e.a., sortuko diren hondakinak gutxitzera lagunduko duzu.
- Erabilera bakarreko abarasken aurrean berrerabilgarriak diren abarrasken salmenta sustatu, sortuko diren hondakinak eta lehengaien kontsumoa gutxitzera lagunduko duzu.

✓ **Higienea:**

- Produktu ez kontzentratuen aurrean produktu kontzentratuen salmenta sustatu, honela hondakinen sorreraren maiztasuna gutxitzen da.
- Xaboi-pastilen salmenta sustantzia likidoan beharrean faboratu ezazu, beste produktu batzuen aurrean berauen ingurumenarekiko abantailak jakinaraztera emanez.
- Sprayzkoak beharrean barrazko desodoranteen salmenta faboratu ezazu, beste produktu batzuen aurrean berauen ingurumenarekiko abantailak jakinaraztera emanez.

- Ile-aparren aurrean ile-moldekagailuen salmenta faboratu ezazu, beste produktu batzuen aurrean berauen ingurumenarekiko abantailak jakinaraztera emanez.

✓ **Argiteria:**

- Led eta kontsumo baxuko lanparen salmenta erraztu ezazu bestelako lanparen aurrean, ingurumen aldetik dituzten abantailen inguruan informatuz.

✓ **Pintura:**

- Europako etiketa ekologikoa duten pinturen salmenta erraztu ezazu, hauen berniz eta pinturetan sustantzi toxikoen eza bermatzen baita.
- Base akrilikoa duen pintura erosi beharra izanez gero, base akuosoa duten horien salmenta erraztu ezazu.

✓ **Pilak:**

- Birkargatu daitezkeen pilen eta baterien salmenta erraztu ezazu, ohizkoak duten abantailak azalduz bezeroari.

473 Ibilgailu industriarako erregaien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

4730 Ibilgailu industriarako erregaien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

474 Informazioaren teknologietarako eta komunikazioetarako ekipoen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

4741 Ordenagailuen, ekipo periferikoen eta informatikako programen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

4742 Telekomunikazio ekipoen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

4743 Audio eta bideo ekipoen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

475 Etxean erabiltzeko beste artikulu batzuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

4751 Ehunen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

4752	Burdindegiko gaien, margoen eta beiren txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4753	Alfonbren, moketen eta pareta eta zoruen estalduren txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4754	Etxetresna elektrikoen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4759	Altzarien, argiztatzeko gailuen eta etxean erabiltzeko beste artikulu batzuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

✓ **Erabilera bakarreko poltsak (plastikoa eta papera/kartoia):**

- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeari uzten saiatu, poltsa berrerabilgarrien (oihalezkoa, kotoizkoak), erosketa saskien, motxilen, e.a. erabilpena sustatuz. Berrerabilgarriak diren poltsan, erabilera bakarrekoak baino iraunkorragoak dira. Gure establezimenduetatik kentzen baditugu, bezeroak pixkanaka pixkanaka poltsa berrerabilgarria erabiltzeko ohitura hartuz joango dira.
- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeko aukera bakarrik badago, galdetu iezaiozu BETI zure bezeroari ia poltsa BEHAR duen eta espresuki eskatu ez ezean, INOIZ ez eman automatikoki, horrela kantitatea gutxituko dugu.
- Erabilpen bakarreko poltsak erabili ordez, etxetik beraien beirazko, plastikozko, e.a. ontziak eramaten dituzten bezeroak saritu ditzakezu: bezeroak leialtzeko eta jende gehiago animatzeko era bat da; ingurumenerako eta gure ekonomiarako aurrezpen bat suposatuko du.

✓ **Argiteria:**

- Led eta kontsumo baxuko lanparen salmenta erraztu ezazu bestelako lanparen aurrean, ingurumen aldetik dituzten abantailen inguruan informatuz.

✓ **Pintura:**

- Europako etiketa ekologikoa duten pinturen salmenta erraztu ezazu, hauen barniz eta pinturetan sustantzi toxikoen eza bermatzen baita.
- Base akrilikoa duen pintura erosi beharra izanez gero, base akuosoa duten horien salmenta erraztu ezazu.

✓ **Pilak:**

- Birkargatu daitezkeen pilen eta baterien salmenta erraztu ezazu, ohizkoak duten abantailak azalduz bezeroari.

476	**Kulturarako eta aisialdirako artikuluen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan**
4761	Liburuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4762	Egunkarien eta papergintzako artikuluen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4763	Musika eta bideo grabazioen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4764	Kiroletarako artikuluen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan
4765	Jolas eta jostailuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan

✓ **Erabilera bakarreko poltsak (plastikoa eta papera/kartoia):**

- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeari uzten saiatu, poltsa berrerabilgarrien (oihalezkoa, kotoizkoak), erosketa saskien, motxilen, e.a. erabilpena sustatuz. Berrerabilgarriak diren poltsan, erabilera bakarrekoak baino iraunkorragoak dira. Gure establezimenduetatik kentzen baditugu, bezeroak pixkanaka pixkanaka poltsa berrerabilgarria erabiltzeko ohitura hartuz joango dira.
- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeko aukera bakarrik badago, galdetu iezaiozu BETI zure bezeroari ia poltsa BEHAR duen eta espresuki eskatu ez ezean, INOIZ ez eman automatikoki, horrela kantitatea gutxituko dugu.
- Erabilpen bakarreko poltsak erabili ordez, etxetik beraien beirazko, plastikozko, e.a. ontziak eramaten dituzten bezeroak saritu ditzakezu: bezeroak leialtzeko eta jende gehiago animatzeko era bat da; ingurumenerako eta gure ekonomiarako aurrezpen bat suposatuko du.

LIBURU DENDAK, ALDIZKARIAK ETA PAPELERIA ARTIKULUAK

✓ **Hornitzaileak:**

- Kontutan har ditzagun ingurumenarekin errespetuzkoak diren produktuak saltzen dituzten hornitzaileak. Adibidez, material birziklatuekin eginiko biligrafoak, boligrafo rekargableak, paper birziklatuarekin enkuadernatutako liburuak, paper birziklatua duten kuadernoak, e.a.

✓ **Oparietarako papera:**

- Bezeroari esplikatu beharko genioke ez dela beharrezkoa erosten dituen produktu guztiak biltzea baizik eta soilik beharrezkoak diren horiek.

✓ **Fotokopiak ateratzerako orduan (zure establezimenduak zerbitzu hau eskaintzen baldin badu):**

- Bezeroei galdetu ia lanak bi aurpegietan inprimatzea nahi duten.
- Folio bakarrean dokumentu ezberdinak egin.
- Akatsa duten Fotokopia osoak egin ondoren zuriz geratu den paperaren aurpegia berrerabili, beti ere datu pertsonalik ez baditu.
- Paper birziklatua erosi bezeroek aukera eduki dezaten fotokopiak, lanak, proiektuak egiterako garaian paper birziklatua erabiltzeko eta establezimenduan bertan paper mota hori erabiltzen dela azaldu.

✓ **Elkartrukea (liburudendentzat):**

- Liburuen elkartrukea bultzatu dezakegu (deskatalogatuak dauden liburuen kasuetarako), hau da, denda barruan liburutegi antzeko bat antolatu.

KIROL ARTIKULUAK

✓ **Kaxak:**

- Bezeroari BETI galdetu kartoizko kaxa nahi duen ala ez edo espresuki eskatzen duen kasu horietan bakarrik eman. Ez eman inoiz era AUTOMATIKOAN. Kasu hauetan itzulketa baldintzak ere kontuan hartu. Produktua itzuli nahiko balu kaxa behar duela informatu.

JOKOAK ETA JOSTAILUAK

✓ **Oparitarako papera:**

- Bezeroa arduratsua izan dadin bultzatu beharrezkoa den kasuetan bakarrik produktua biltzeko eskatu dadin.
- Papera koloretakoa baldin bada, tinten kontsumo altua egon dela adierazten du. Kasu honetan, froga egin kolore gutxi dituen papera erabiltzen edo bestela erabil ezazu tinta ez hain agresiboak eta naturalagoak dituen papera.
- Bestalde, produktu bakoitza bere paketean bildu beharrean, saiatu zaitez opari guztiak pakete bakar batetan biltzen, pertsona batentzako diren kasuetan behintzat.
- Oparietako paper birziklatuaren erabilera baloratu ezazu, ingurumena gehiago errespetatzen dute.
- Bezeroei zuzendutako eskulanen tailer bat antolatu ezazu, egunkarietako paperarekin edo paper soberakinekin bezeroek opariak biltzen ikasi dezaten.

✓ **Hornitzaileak:**

- Hornitzaile iraunkorrak bilatu itzazu. Hornitzaile askok produktu naturalak eta berriztagarriak dituzten jostailuak eskaintzen dituzten (egurra, lana, kotoia), birziklatuak edota zonaldean bertan ekoiztuak diren produktuak, honek produktuen desplazamendua gutxiago izatea ekarriko du, bertako ekonomia ere sustatuz.
-

561 Jatetxeak eta janari postuak

5610 Jatetxeak eta janari postuak

562 Aldez aurretik prestatutako janarien hornidura ekitaldietarako eta beste jaki zerbitzu batzuk

5621 Aldez aurretik prestatutako janarien hornidura ekitaldietarako

5629 Beste jaki zerbitzu batzuk

563 Edari establezimenduak

5630 Edari establezimenduak

JATETXEAK ETA ELIKAGAI POSTUAK

✓ **Erabilitako olioa:**

- Zure establezimendua kudeatzaile baimendu bat izatera derrigortuta dago, mota honetako hondakinaren kudeaketa berezia baita. Debekatuta dago kaleko edozein edukiontzitara botatzea, landare olio erabiliak botatzeko bereziak diren edukiontzietara bakarrik bota daiteke.

✓ **Mahaian:**

- Badira dosifikatzailea duten azukre ontziak, erabilera murrizten laguntzen dute eta gainera hauei esker ohikoak diren banakako sobreak saihesten dira, hauek hondakin asko sortzen dutelarik. Berdin olioa, mantekila, mermelada, e.a.
- Ur pitxarrak erabil itzazu plastikozko edo kristalezko botilak erabili beharrean, honela beira eta plastikozko ontzien sorrera murriztuko dugu.
- Telazko ahozapiak erabil itzazu, gutxienez zenbait kasuetan, adibidez menuetarako gunean.
- Telazko ahozapien erabilera ez bazaizu egokia iruditzen, iraunkorragoak diren paperezko ahozapiak erabil ditzakezu, gehiago irauten baitute.

✓ **Hornitzaileak:**

- Itzultzeko ontziak banatzen dituzten horiek bila itzazu, honela birziklapena era zuzenean bultzatzen dugu inongo bitartekorik gabe.

- Iraunkorrak diren hornitzaileak bila itzazu, ontziratze gutxiago duten produktuak eskaintzen dituztenak edo ingurumenarekiko errespetuzkoak diren ontziak eta guztiz birziklagarriak direnak eskaintzen dituztenak.
- Saia zaitez kantitate handietan bana ditzatela eta geuk geure eskariak egokitzea ahalik eta pakete handiagoak egin ditzaten, baliabide gutxiago erabiliaz.
- Egiten dituzun eskariak itzultzeko kutxetan egin ditzaten eska diezaiekezu, horrela egindako eskaera bakoitzeko hauen bizi iraupena luzeagoa izango litzateke eta kartoiaren (edo bestelako materialaren) sorrera saihestuko zen.
- Bertako produktuak bila itzazu. Bezeroak positiboki baloratzen du bertako produktuak erosteko aukera izatea, tokiko ekonomia sustatuz.

ALDEZ AURRETIK PRESTATUTAKO JANARIEN HORNIDURA EKITALDIETARAKO ETA BESTE JAKI ZERBITZU BATZUK

✓ **Erabilera bakarreko poltsak (plastikoa eta papera/kartoia):**

- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeari uzten saiatu, poltsa berrerabilgarrien (oihalezkoa, kotoizkoak), erosketa saskien, motxilen, e.a. erabilpena sustatuz. Berrerabilgarriak diren poltsan, erabilera bakarrekoak baino iraunkorragoak dira. Gure establezimenduetatik kentzen baditugu, bezeroak pixkanaka pixkanaka poltsa berrerabilgarria erabiltzeko ohitura hartuz joango dira.
- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeko aukera bakarrik badago, galdetu iezaiozu BETI zure bezeroari ia poltsa BEHAR duen eta espresuki eskatu ez ezean, INOIZ ez eman automatikoki, horrela kantitatea gutxituko dugu.
- Erabilpen bakarreko poltsak erabili ordez, etxetik beraien beirazko, plastikozko, e.a. ontziak eramaten dituzten bezeroak saritu ditzakezu: bezeroak leialtzeko eta jende gehiago animatzeko era bat da; ingurumenerako eta gure ekonomiarako aurrezpen bat suposatuko du.

✓ **Erabilitako olioa:**

- Zure establezimendua kudeatzaile baimendu bat izatera derrigortuta dago, mota honetako hondakinaren kudeaketa berezia baita. Debekatuta dago kaleko edozein edukiontzitara botatzea, landare olio erabiliak botatzeko bereziak diren edukiontzietara bakarrik bota daiteke.

✓ **Hornitzaileak:**

- Itzultzeko ontziak banatzen dituzten horiek bila itzazu, honela birziklapena era zuzenean bultzatzen dugu inongo bitartekorik gabe.

- Iraunkorrak diren hornitzaileak bila itzazu, ontziratze gutxiago duten produktuak eskaintzen dituztenak edo ingurumenarekiko errespetuzkoak diren ontziak eta guztiz birziklagarriak direnak eskaintzen dituztenak.
- Saia zaitez kantitate handietan bana ditzatela eta geuk geure eskariak egokitzea ahalik eta pakete handiagoak egin ditzaten, baliabide gutxiago erabiliaz.
- Egiten dituzun eskariak itzultzeko kutxetan egin ditzaten eska diezaiekezu, horrela egindako eskaera bakoitzeko hauen bizi iraupena luzeagoa izango litzateke eta kartoiaren (edo bestelako materialaren) sorrera saihestuko zen.
- Bertako produktuak bila itzazu. Bezeroak positiboki baloratzen du bertako produktuak erosteko aukera izatea, tokiko ekonomia sustatuz.

EDARI ESTABLEZIMENDUAK

✓ **Erabilera bakarreko poltsak (plastikoa eta papera/kartoia):**

- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeari uzten saiatu, poltsa berrerabilgarrien (oihalezkoa, kotoizkoak), erosketa saskien, motxilen, e.a. erabilpena sustatuz. Berrerabilgarriak diren poltsan, erabilera bakarrekoak baino iraunkorragoak dira. Gure establezimenduetatik kentzen baditugu, bezeroak pixkanaka poltsa berrerabilgarria erabiltzeko ohitura hartuz joango dira.
- Erabilpen bakarreko poltsak eskuratzeko aukera bakarrik badago, galdetu iezaiozu BETI zure bezeroari ia poltsa BEHAR duen eta espresuki eskatu ez ezean, INOIZ ez eman automatikoki, horrela kantitatea gutxituko dugu.
- Erabilpen bakarreko poltsak erabili ordez, etxetik beraien beirazko, plastikozko, e.a. ontziak eramaten dituzten bezeroak saritu ditzakezu: bezeroak leialtzeko eta jende gehiago animatzeko era bat da; ingurumenerako eta gure ekonomiarako aurrezpen bat suposatuko du.

✓ **Mahaian:**

- Ur pitxarrak erabil itzazu plastikozko edo kristalezko botilak erabili beharrean, honela beira eta plastikozko ontzien sorrera murriztuko dugu.

✓ **Hornitzaileak:**

- Itzultzeko ontziak banatzen dituzten horiek bila itzazu, honela birziklapena era zuzenean bultzatzen dugu inongo bitartekorik gabe.
- Iraunkorrak diren hornitzaileak bila itzazu, ontziratze gutxiago duten produktuak eskaintzen dituztenak edo ingurumenarekiko errespetuzkoak diren ontziak eta guztiz birziklagarriak direnak eskaintzen dituztenak.

- Saia zaitez kantitate handietan bana ditzatela eta geuk geure eskariak egokitzea ahalik eta pakete handiagoak egin ditzaten, baliabide gutxiago erabiliaz.
- Egiten dituzun eskariak itzultzeko kutxetan egin ditzaten eska diezaiekezu, horrela egindako eskaera bakoitzeko hauen bizi iraupena luzeagoa izango litzateke eta kartoiaren (edo bestelako materialaren) sorrera saihestuko zen.
- Bertako produktuak bila itzazu. Bezeroak positiboki baloratzen du bertako produktuak erosteko aukera izatea, tokiko ekonomia sustatuz.